

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De sermone, & quomodo diuidatur. cap.vii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

statum literarum sacrarum, cognitione, pietate, religione, vitæque puritate; sanctissimum, & utilissimum decretum complectens sancta Synodus vehementer laudatur, & obsecrat, omnes ordinis ecclesiastici viros, maximeque eos, qui bonis ecclesiasticis utuntur, in hac re & utilissimam, & singularis apud Deum, & homines merito, omnes conatus intendant, quo brevi perfici possit verberem segetem reipublicæ Christianæ hæc literarum seminaria proferant. Quæ ubi per ætatem maturaverint, ornent Ecclesiam, & expleat horrea Domini: Neque enim melius opes ecclesiasticæ, neque sanctius collocari possunt. Nam cum sint varia officiorum genera, quibus civitas erga proximos exercetur: tamen hoc genus officii ceteris est maxime laudabile: In quo genere, cum ecclesiastici præluere debeant ceteris; debent & ipsi in tali calamitate, ac necessitate promptum, hilarem, ac liberalem animum præbere. Quare præcipit sancta Synodus, ut quamprimum fieri possit, modus constituatur, factumque omnium beneficiorum, atque eorum omnium, quorum decretum concilij Tridentini mentionem facit, auctoritate, quod ad hæc seminaria ponenda, & constituenda sufficiens contributio fiat.

2 Sess. 23. cap. 18.

Synodus verò provincialis Mechliniensis celebrata anno 1570: Ne diutius, ut pia, ita prorsus necessaria seminariarum institutio à concilio Tridentino decreta differretur, ordinavit, & mandavit, ut ubi tunc illorum institutio facta non erat, in proxima tum Synodo diocesana, aut aliàs commodiori tempore, ita tamen ut ultra sex menses non differretur, Episcopi diocesani omnia & singula ad hanc rem opportuna, & necessaria constituerent, secundum eiusdem concilij Tridentini ordinationem: & prima futura Synodus diocesana non solueretur, donec certa erigendi seminarij ratio in singulis diocesis foret constituta.

De sermone, & quomodo dividatur. CAP. VII.

D Ambrosius auspiciens secundum suum librum de officiis, quæ clericis, quos in ministerium Domini elegerat, inculcare gestiebat, atque infundere, (ut ea, quæ mentibus, atque moribus ipsorum usu,

& culti-

& institutione inolita, atque impressa erant, sermone, ac disciplina aperirentur^a: Superiore, inquit, libro de officiis tractauimus, quæ conuenire honestati arbitrabamur, in qua vitam beatam positam esse minimè dubitamus, quam scriptura appellat vitam æternam^b. In primo autè suo libro facta officij diuisione: Nihil, ait^c, omnino, nisi quod deceat, & honestum sit, futurorū magis, quàm præsentium metimur formula: nihilque vtile, nisi quod ad vitæ illius æternæ proficit gratiam, definicens, non quod ad delectationem præsentis; neque aliqua commoda in facultatibus, & copiis opum constituens, sed incommoda hæc putans, si non reijciantur, eaque oneri magis, cum sint, aestimari; quàm dispendio, cum erogantur. Primum igitur officium ab honesto, & decoro ductum dixit esse loquendi modum^d. Hoc, inquit, sacrificium laudis Deo dependitur. Hoc reuerentia exhibetur, cum scripturæ diuinæ leguntur. Hoc honorantur parentes. Scio plei osque loqui, cum tacere nesciant. Rarum est tacere quenquam, cum sibi non prosit loqui. Sapiens, vt loquatur, multa prius considerat: Quid dicat, aut cui dicat, quo in loco, quo tempore. Est ergo & tacendi, & loquendi modus. Est etiam in factis modus. Ita ergo informati simus, vt bonarum rerum subeat animum cogitatio; appetitus autem rationi obtemperet. Si verò & illud decorum custodiamus, animum volumus intendere, ne rationem excludat rei alicuius affectus, sed ratio, quid honestati conueniat, examinet.

Diuiditur autem sermo in duo, videlicet, in colloquiū familiare, & in tractatum fidei. In vtroque seruandū, ne sit aliqua perturbatio, sed tanquam mitis, & placidus, & benevolentia plenus, & gratia, sine vlla sermo ducatur contumelia^e. Vox sit simplex, & pura, sit distincta pronunciationis modo, & plena succi virilis, vt agrestem, ac subrusticū fugiat sonum, nō vt rythmū affectet scenicū, sed mysticū tonet, ac seruet^f. Tractatus verò seu doctrina fidei duplex est. Alius enim fit, dū in scholis publicis auditores de fide, & aliis ad doctrinam Christianam pertinentibus instruuntur. De quo supra dictum est. Alius verò, qui in ecclesiis fit, populi potissimum instituendi, & erudiendi in fide, & iustitia causa, & eundē monendi, vt vitia,

^a lib. 2. offic. cap. 6.

^b lib. 2. cap. 1. ^c lib. 1. offic. cap. 9.

^d d. lib. 1. cap. 10. *Primum officium honestatis est loquendi modus.*

Quæ sapienti loquendo consideranda sint.

Diuisio sermonis.

^e Amb. d. lib. 1. cap. 22. ^f Amb. d. cap. 22. *Tractatus fidei duplex.*

vt vitia, & peccata fugiant; virtutes verò amplectantur & sectentur. Hic autem tractatus, vt idem Ambrosius ait, neque nimium prolixus sit, neque, citò interruptus, ne vel fastidium derelinquat, vel desidiam producat, incuriam. Oratio seu concio sit pura, simplex, dilucida atque manifesta, plena grauitatis, & ponderis, non aetata elegantia, sed non intermissa gratia. Ad quam tiam concionandi consequendam plurimum profertur D. Ioannis Chrysostomi Homilias diurna nocturna versare manu. Quot autem concionum sint genera, duplex status, quæ singularum partes, & quomodo tractari, & parari debeant, nostri instituti non est hic tractare. Verùm si quis illa scire desideret, legat is de forma sacris concionibus libros Laurentij Xerezani Theologi & ecclesiasticam Rhetoricam de ratione concionum Ludouici Granatensis Theologi. Insignis quoque per hac verbi Dei prædicatione constitutio est edita concilio prouinciali Mediolanensi, præside Illust. R. mo D. Carolo Borromæo Archiepiscopo, quod omnibus pastoribus in manu esse, & diligenter optarem.

Verùm quia hisce concionibus multus in Ecclesia irrepleerat abusus, idcirco SS. Tridentina Synodus, aduertens Christianæ reipublicæ non minus necessarium esse prædicationem Euangelij, quàm lectionem, & illud præcipuum esse Episcoporum munus: statuit, & decreuit, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primate, & omnes alios ecclesiarum Prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sancti IESU Christi Euangelium. Si verò contigerit Episcopos & alios prædictos legitimo detineri impedimento: iurisdictionem formam generalis concilij, viros idoneos assumere, & necantur, ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere cõtempserit, districtè subiaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Presbyteri, & quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes, qui ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis solennibus plebes sibi commissa pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus

a d. cap. 12.

Qualis debeat esse oratio seu concio.

b an. Dn. 1566.

c Sess. 5. de reformatione cap. 2.

Præcipuum Episcoporum munus est prædicare Euangelium.

d Concil. Tolent. II. cap. 2. c. 6.

episcopus nullus.

dist. 28. Concil.

Carthag. 4. c. 20.

Remens. cap. 14.

Arelatens. 4. cap. 10.

e Concil. Lateran. sub Innocent. 3. cap. 10.

inter cetera.

de officio iudicis Ordinarij.

a c. exiii. §. ha-
betur etiam de
verb signifi in
6. concil. constā
tino. 6. cap. 8.
concil. lateran.
sub leō. 10. sess.
11. concil. Ma-
guntii. 1. cap. 25.

b Hierem. iher.
4.
Pastores negli-
gentes cōtiona-
ri. quomodo pu-
nicendi.

Regulares quo-
modo ad prædi-
candū admitti
debeant.

c Conc. lar.
sub leone 10.
sess. 11.

d c. ex cōmua-
mus. §. quia re-
rū de hæretic.

verbis: docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum breuitate, & facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, vt poenam aternā euadere, & cœlestē gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse prætenderet: etiam si Ecclesiæ quouis modo exēptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesin existenti, forsān annexæ vel vnitæ, modo re ipsa in diœcesi sint, prouida pastoralis Episcoporum sollicitudo nō desit, ne illud impleatur. Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque vbi ab Episcopo moniti trium mensium spatio munerī suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita vt etiam, si cōsic expedire visum fuerit, ex beneficiorū fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces soluatur, donec principalis ipse relapsens officium suum impleat.

Si quæ verò parochiales Ecclesiæ reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existentibus: si Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint, à metropolitānis, in quorū prouincijs diœceses ipsæ sitæ sunt, tanquam quo ad hoc, Sedis Apostolicę delegatis compellantur, neque huius decreti executionem consuetudo vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, siue recursus impedire valeat, quousq; desuper à competenti iudice, qui summarie, & sola facti veritate inspecta procedat, cognitum & decisum fuerit. Regulares verò cuiuscumque ordinis, nisi a suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesijs suorum ordinum, prædicare nō possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In Ecclesijs verò, quæ suorum ordinum non sunt, vltra licentiam suorum superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur: si ne qua in ipsis Ecclesijs non suorum ordinum nullo modo prædicare possint. Ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Si verò, quod absit, prædicator errores, aut scandala dissemina-

C

Mali predicatorum quomodo coercendi & puniendi.

disseminauerit in populum, etiam si in monasterio vel alterius ordinis predicet: episcopus ei predicatum interdicit. Quod si haereses predicauerit, contra eundem iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, etiam si predicator ipse generali, vel speciali uilegio exemptum se esse pretenderet. Quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, & tanquam sedis Apostolicae delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne predicator, vel ex falsis informationibus, vel alias caulis vexetur, iustam uero de eis conquerendi occasionem habeat.

Caveant praeterea Episcopi, ne aliquem vel eorum cum sint nomine regulares, extra claustra tamen & obedientiam religionum suarum uiuant, vel presbyteri secularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum praetextu sua ciuitate vel diocesi predicare permittant, donec ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur: a qua priuilegia huiusmodi, nisi tacita uerba & expresso mendacio ab indignis extorqueri, uerisimile non est.

Quaestuarij ad predicandum non sunt admittendi.

Quaestores uero eleemosynarij, qui etiam uulgo quaestuarij dicuntur, cuiuscumque conditionis existant, modo, nec per se, nec per alium predicare presumant, contrafacientes, ab Episcopis, & Ordinarijs locorum priuilegijs quibuscumque non obstantibus, opportunis reuerentis omnino arceantur.

a c. cum ex eo. de poeniten. c. ut officii. §. cōpescendi. de heret. in 6. c. de. abusibus. de poenit. n. b. cap. 4. de reform. sess. 24.

Et quia hoc praedicationis munus Episcoporum proprium est, ut supra dictum est, cupiens praedicta tantum Synodus Tridentina quod frequentius possit ad fidem salutem exerceri, praedictos canones apertius praesentis temporum usui accommodando mandat, ut in Ecclesijs sua ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per clericos per parochos, siue ijs impeditis, per alios ab Episcopo, impensis eorum, qui eas prestare, vel tenentur, solent, deputado in ciuitate, aut in quacumque parte diocesis, censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis & solemnibus diebus festis, tempore autem ieiuniorum quadragesime, & aduentus Domini quotidie, vel saltem

Quando parochi concionantur.

tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras scripturas diuinamque legem annuntient; & alias quotiescumq; id opportunè fieri posse iudicauerint. Moneatque Episcopus populum diligèter, teneri vnquamque parochia sua interesse, vbi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei, nullus autem secularis siue regularis, etiam in ecclesijs suorum ordinum, contradicente Episcopo prædicare presumat. Item etiam saltem dominicis, & alijs festiuis diebus pueros in singulis parochijs fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parètes, diligenter ab ijs, ad quos spectabit doceri curabunt, & si opus sit, etiã per censuras ecclesiasticas compellent: non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus.

Vt autem fidelis populus ad suscipienda sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat, præcipit eadem sancta Synodus Episcopis omnibus, vt non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, & vsum pro suscipientium capu explicent, sed etiam idem à singulis parochijs piè, prudenterque etiam lingua vernacula, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxta formam à sancta Synodo in catechismi singulis sacramentis præscribendam: quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti atque à parochijs omnibus populo exponi curabunt: nec non vt inter missarum solemnias, aut diuinorum celebrationem, sacra eloquia, & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explant: eademq; in omnium cordibus, postpositis inutilibus quaestionibus inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Ceterum omnes verbi Dei concionatores memores sint illius, quod D. Ioan. Chrysostomus, iplis dici voluit in hæc verba: Malus sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem. In iudicio enim tuo sedes: siquidem bene vixeris, & bene docueris, populum instruis: Si bene docueris, & malè vixeris, tui solius condemnator eris. Nam bene viuendo, & bene docendo, populum instruis, quomodo viuere debeat: Bene autem docendo, & male viuendo, Deum instruis quomodo te debeat condemnare.

C ij Ad sermo-

a c. omnes. & sacerdot. de consecrat. d. ff. 1. cano. aposto. cap. 10. concil. carthag. 4. ca. 24.

Quid pueris di. us domini tis & festis docendum.

Quid populo docendum sit, ut dignè sacramenta suscipiat. b. d. sess. 24. de refor. cap. 7.

Catechismus Synodi Tridentina.

c Hom. 43. ad cap. 23. Matth. & in c. multi. dist. 40.

Quis bonus, & quis malus sit concinator.